

CAPUT VIII.

De prudentia confessarii.

I. In seligendis opinionibus. — II. In corrigendis erroribus a se commissis. — III. In custodiendo sigillo sacramentali. — IV. In excipiendis confessionibus mulierum illisque tractandis.

114. - I^o. Confessarius summam adhibere debet prudentiam in seligendis opinionibus.

Hic ^{a)} non loquar de quaestione tam hodie controversa, utrum sequi liceat opinionem minus probabilem et minus tutam in concursu probabilioris. Satis de hac passim loquuntur auctores, et praecipue tot docti scriptores, qui nuper de ea scripserunt, in quibus profecto desiderassem, ut potius rationibus quam mordacibus insectationibus veritatem nos docuissent.

Tantummodo hic repetam, quod superius dixi, n. 65 et 69, cum egimus de occasione proxima, quod scilicet, quando agitur de vitando peccato formali, regulariter confessarius sequi debet, quantum licet, sententias benigniores: cum solum peccatum formale sit Dei offensa. At quando opiniones benignae exponunt poenitentem periculo peccati formalis, tunc confessarius sequi debet opiniones rigidiores; quoniam istae in hoc casu sunt magis poenitentibus salutares.

Verumtamen quando poenitens uti vellet aliqua opinione probabili, et aliunde jam foret dispositus, tunc tenetur confessarius eum absolvere; quoniam ratione confessionis jam factae habet poenitens jus certum et strictum ad absolutionem, ne cogatur eam recipere ab alio sacerdote cum gravissimo onere repetendi confessionem. Haec opinio est communis, illamque admittunt etiam multi auctores rigidioris sententiae, ut sunt Pontas, Cabassutius, Victoria, et praecipue S. Antoninus. Videatur Liber, in quo hoc probatum est pluribus in locis, *Lib. I, n. 83 et VI, n. 604*.

Pontas, Dictionar. casuum, v. *Confessarius*, I, cas. 2 (edit. Luxemb. 1731). — Cabassut., Jur. can. theor. et prax. lib. 3, cap. 13, n. 13 (edit. Venet. 1757). — Victor., Summa

115. - Tanto magis hoc currit in casu, quo confessarius vellet obligare poenitentem ad aliquam restitutionem, ad quam iste probabiliter non teneretur (*Lib. III, n. 669*). — Immo hoc currit, etiamsi confessarius non haberet tamquam solide probabilem opinionem poenitentis, et poenitens non esset rudis, eamque cum aliis gravibus DD. tamquam probabilem teneret, ita ut poenitens rectam jam sibi formet conscientiam bene operandi. — Hoc tamen intelligendum est, quando opinio poenitentis haberet aliquam, ut dixi, probabilitatem saltem apparentem; nam si confessarius haberet eam ut omnino falsam, ex eo quod haberet contra eam principium aliquod certum seu rationem convincentem, contra quam existimaret nullum esse responsum quod posset inducere ad dubitandum de certitudine propriae sententiae: tunc non debet, neque potest absolvere poenitentem, qui illi non vult acquiescere. Vide *Lib. VI, n. 604*. — Attamen si praevideret confessarius, suam monitionem non esse poenitenti profuturam, sed potius redderet formale peccatum illud quod in poenitente est tantum materiale, tunc debet dissimulare, exceptis aliquibus casibus. Videatur, quod dictum est supra, n. 8 et 9.

116. - II°. Si aliquando confessarius commiserit aliquem errorem circa valorem sacramenti sine sua culpa, non tenetur ex justitia monere poenitentem, sed solum ex charitate, quae non obligat cum gravi incommodo (*Lib. VI, n. 619*): dummodo confessarius non sit ejus parochus, qui teneretur reparare grave damnum subditi, et dummodo poenitens non sit in

speciatim in materia restitutionis.

Limitationes.

Error inculpabilis circa valorem sacramenti non reparandus cum gravi incommodo.

Limitatio.

Sacram., de Confess., n. 177 (edit. Lugd. 1586). — S. Anton., Summa Theologica, part. 3, tit. 17, cap. 16, § 2 et cap. 20, in fine.

mortis periculo aut in periculo amplius non confitendi; quia tunc charitas obligat etiam cum gravi incommodo. — Quod si confessarius in hoc gravem culpam commiserit, tunc semper tenetur etiam cum gravi incommodo resarcire errorem (et praecipue, si reliquit poenitentem in aliqua occasione proxima); nisi poenitens aliis confessus fuerit, aut saltem sacram Eucharistiam susceperit. At sine licentia poenitentis nunquam debet neque potest fieri praefata monitio extra confessionem, quotiescumque posset illi aliquid afferre gravamen.

Error graviter culpabilis reparandus cum gravi incommodo.

Limitatio.

Error circa integritatem confessionis non reparandus extra confessionem.

Si vero error fuerit solum circa integritatem confessionis, puta, quia poenitentem non interrogavit de speciebus aut numero peccatorum, etiam cum sua culpa, non tenetur confessarius errorem illum emendare extra confessionem, quia in hoc adest semper erubescencia poenitentis, dum audit rursus sibi sua peccata rememorari (*Lib. VI, n. 620*).

Si vero ex sua malitia vel ignorantia culpabili exemerit poenitentem a restitutione aut ad illam injuste obligaverit, tunc tenetur eum monere, obtenta prius licentia; alias tenetur ipse ad restitutionem. Si autem in hoc gravem culpam non commiserit, non tenetur monere cum gravi suo incommodo. Verum si absque suo gravi incommodo posset reparare errorem et non faceret, tunc etiam tenetur ad restitutionem. Denique si confessarius omiserit admonere poenitentem de restitutione; non tenetur ipse restituere, quamvis esset parochus, etiamsi gravem culpam in hoc commisisset. Vide *Lib. VI, n. 621*, in quo discussa sunt haec omnia cum suis rationibus et auctoritatibus DD.

Quid, si confessarius erraverit in materia restitutionis,

aut si omiserit monere poenitentem.

Confessarius sit prudens in custodiendo sigillo.

117. - III°. Debet quoque confessarius esse summe prudens in custodiendo sigillo sacramentali.

Jam notum et certum est quod confessarius nunquam potest loqui de iis quae in confessione audivit, quoties adest periculum revelationis sigilli (directe vel indirecte) aut gravaminis poenitentis; et hoc currit, etiamsi tantummodo dubitet, utrum ea in confessione audierit an non,

aut in ordine ad confessionem (*Lib. VI, num. 637*). Verumtamen non prohibetur confessarius sermocinari (generaliter loquendo) de aliquo peccato in confessione audito, quoties alii non possent venire in cognitionem poenitentis, aut quoties haberet expressam licentiam a poenitente. Nihilominus etiam in hoc cautissime est procedendum:

Et 1°. Nunquam loquendo de peccatis in confessione auditis coram simplicibus personis, quae possent suspicari de revelatione confessionis.

Non loquatur de peccatis coram simplicibus.

2°. Nunquam dicendo e suggestu in concionibus, regnare in ea urbe aliquod vitium, quod ipse excipiendo confessiones intellexerit ibi magis frequentari (hoc tamen intelligitur (*Lib. VI, n. 654, Qu. I*) quando id aliunde non scivit, et quando locus est parvus); et praesertim si concionetur in aliquo monasterio, in quo non debet vehementius invehi contra aliquem defectum, quem in confessione audivit ibi esse communioem.

Prudenter agat in praedicationibus,

3°. Non sit confessarius nimis importunus in obtinenda licentia a poenitente, quoniam ea licentia quae non sit omnino spontanea et plene libera, ipse nequaquam uti poterit. Unde sit parcissimus, quantum fieri poterit, in exquirendis hujusmodi licentiis sine speciali necessitate: et tunc tutius erit insinuare poenitenti, ut de eo quod est necesse, loquatur extra confessionem. Nemo autem ignorat, quod extra confessionem non potest confessarius nec etiam cum ipso poenitente loqui de rebus in illa auditis sine ejusdem expressa licentia: in ipsa vero confessione bene potest de illis loqui, quoties existimat hoc ipsi poenitenti expedire (*Lib. VI, n. 652*).

aut in peccatis licentiis.

4°. Nequit exquirere nomen complicis ^{a)}, et si negaverit absolutionem ei qui dicere recusaverit, incurrit suspensionem ferendae sententiae; et qui docuerit hoc fieri posse, incurrit excommunicationem papalem ipso facto (*Lib. VI, n. 491*).

Non exquirat nomen complicis.

118. - Casu vero, quo poenitens teneatur sub gravi manifestare nomen complicis, ad reparandum puta aliquod com-

114. - ^{a)} S. Doctor haec jam scripserat in prima editione textus italici.

117. - ^{a)} Vide supra, notam a ad n. 83.

mune damnum (*Lib. VI, n. 492*), contra aliorum opinionem tenuimus, nec etiam tunc posse a confessario obligari poenitentem ad manifestandum sibi nomen complicitis, sed tantum posse et debere imponere poenitentem, ut manifestet complicitem iis qui possunt scandalum impedire. Quod si poenitens ex se vellet complicitem confessario manifestare, tunc bene potest illum audire, et, quemadmodum oportet, damnum reparare.

Insuper advertendum est, ex hoc non prohiberi confessariis exquirere a poenitentem circumstantias quas scire oportet, ut intelligat an adsit species peccati diversa, vel ut consulat saluti poenitentis. Hinc bene potest interrogare an complex sit conjunctus, an ligatus voto castitatis, an cohabitet in sua eadem domo, an sit ancilla, et his similia: etiamsi per istas interrogationes indirecte manifestari debeat persona complicitis. Nunquam tamen exquiratur illius nomen (*ibid.*).

119. - IV°. Summe cautus debet esse confessarius in excipiendis confessionibus mulierum.

Et primo notandum quod in decreto S. C. Episcoporum 21 Jan. 1620 dicitur: *Confessarii sine necessitate audire non debent mulierum confessiones post crepusculum vespertinum et ante auroram.*

Loquendo autem de prudentia confessarii, ipse regulariter in confessionario cum junioribus sit potius austerus quam concinnus; nec permittat illas ante confessionarium accedere, ut sibi loquantur, et multo minus, ut manus deosculentur.

In actu confessionis non ostendat eas agnoscere. Aliquae enim, quae religiosae haberi volunt, aliquando advertentes se nosci a confessario, non faciunt integram confessionem.

Imprudencia quoque est, conicere oculos in poenitentes, cum a confessionario recedunt, easque per aliquod tempus intueri.

Extra confessionarium nec etiam immoretur ad colloquendum cum ipsis in ecclesia, omnemque familiaritatem devitet. Abstineat etiam a recipiendis munusculis. Et praecipue ad illarum domos

nunquam accedat; uno excepto casu gravis infirmitatis, et tunc non nisi vocatus accedat; et tunc magnam adhibeat diligentiam in audiendis illarum confessionibus; unde januam apertam relinquat, sedeat in loco, ubi videri possit ab aliis, oculosque in faciem poenitentis nunquam defigat.

Et hoc praesertim currit, si sint personae spirituales, quibuscum est periculum majoris adhaesionis. Dicebat Venerabilis Pater Sertorius Caputo, diabolus ad jungendas inter se personas spirituales ab initio uti praetextu virtutis, ut deinde affectus a virtute transeat ad personam. Unde ait S. Augustinus apud S. Thomam: *Sermo brevis et rigidus cum mulieribus est habendus; nec tamen, quia sanctiores fuerint, ideo minus cavendae. Quo enim sanctiores fuerint, eo magis alliciunt.* Et idem Angelicus Doctor addit: *Licet carnalis affectio sit omnibus periculosa et damnosa, eis tamen perniciosior est magis, maxime quando conversantur cum persona quae spiritualis videtur; nam quamvis eorum principium videatur esse purum, frequens tamen familiaritas domesticum est periculum...; quae quidem familiaritas, quanto plus crescit, tanto plus infirmatur principale motivum et utriusque puritas maculatur.* Et subjungit quod tales personae hoc non statim advertant; quoniam diabolus ab initio non emittit sagittas venenatas, sed illas tantummodo, quae aliquantulum feriunt et augent affectum. Sed brevi hujusmodi personae eo deveniunt ut non amplius agant secum tamquam angeli, quemadmodum coeperant, sed tamquam carne vestiti. Vicissim se intuentur mentesque sibi feriunt blandis allocutionibus, quae adhuc a prima devotione videntur procedere; hinc alter alterius praesentiam incipit appetere; sicque (concludit) *spiritualis devotio paulatim convertitur in... carnalem.* — Et quidem ah quot sacerdotes, qui antea erant innocentes, ob similes adhaesiones, quae spiritu coeperant, Deum simul et spiritum perdiderunt!

Vita del Ven. Sertorio Caputo, lib. 3, cap. 8, in med. (edit. Neap. 1691). — ¹ Opusc. 64, de modo confitendi et de purit. conscient., § de peric. familiarit... mulierum.

Non adeo incumbat in confessionibus mulierum, ut viri repellantur.

120. - Deinde confessarius non adeo mulierum confessionibus sit addictus, ut per hoc viros ad se venientes audire recuset.

Oh qualis miseria est cernere tot confessarios, qui impendunt bonam diei partem in audiendis religiosis aliquibus mulierculis, quas vulgo dicunt *bizzoche*, et cum postea vident ad se accedentes viros aut feminas uxoratas, qui sunt pleni angustiis et molestiis, et aegre domos et negotia sua relinquere potuerunt, dimittunt eos, dicendo: *Habeo aliud, quod agam, ite ad alios!* Unde fit, ut isti, non inventes cui sua peccata confiteantur, vivant per tot menses et annos sine sacramentis et sine Deo. Hoc non est audire confessiones, ut Deo placeamus, sed po-

tius, ut genio serviamus. Quare nescio, quale meritum apud Deum sint habituri confessarii illi qui hoc modo suum ministerium exercent. — Scio ego, immo et, contra aliorum opinionem qui asserunt esse tempus frustra impensum, teneo esse opus valde Deo charum, dirigere animas ad viam perfectionis; ideoque de hoc fusius loquar capite sequenti. Sed assero, probos confessarios qui tantum, ut Deo placeant, confessiones excipiunt (quemadmodum facere consueverunt S. Philippus Neri, S. Joannes a Cruce, S. Petrus Alcantara aliique) quando cernunt aliquam animam indigentem, praeferre eam animabus devotis, quibus audiendis auxiliandisque, quando confessarius vult, tempus non deerit.

S. Philipp. Ner., Bacci, in ejus Vita, lib. 1, cap. 8, n. 3. — S. Joann. a Cruce, cfr. Marco di S. Francesco, in ejus Vita, lib. 1, cap. 10, in init., et lib. 2, cap. 3, in

med. (edit. Venet. 1747). — S. Petr. Alcant., cfr. Fra Giovanni di S. Bernardo, in ejus Vita, lib. 1, cap. 38, in init. (edit. Neap. 1674).

Sed exquirere potest circumstantias peccati.

Cautus sit in excipiendis confessionibus mulierum.

Cum junioribus potius austerus quam comiter agat.

Non ostendat se eas agnoscere.

Eas non intueatur.

Extra confessionarium, omnem devitet familiaritatem;

praesertim si sint personae spirituales.

Res miseranda.

Non utique spernantur personae devotae.

Sed eis anteponeantur personae animae indigentes.